

Ældre@Sagen

Velfærdsministeriet
Att. Velfærdsminister Karen Jespersen
Holmens Kanal 22
1060 København K.

16. feb. 2009

Kære Karen Jespersen

Jeg skriver til dig for at bede dig om at lempe betingelserne i den sociale servicelov § 125 for at udstyre demente mennesker både i hjemmeplejen og på plejecentrene med elektroniske hjælpemidler. Især brikker med chips, som er enkle og økonomisk overkommelige. De kan spare demente og andres liv og helbred og bekymringer hos både pårørende og personale.

Hver dag eftersøger politiet i landets 12 politikredse demente. Det drejer sig om flere hundrede om året. De fleste er gengangere. Ca. halvdelen er gået fra eget hjem, de øvrige fra plejeboliger o.l.

I få tragiske tilfælde ender det med dødsfald. Både de pårørende og personalet ved, hvem, der vandrer. Mange demente er motorisk stærke og vil gerne ud at røre sig, men deres orienteringsevne svigter. Hvad kan der gøres?

Mange udbydere

Efterhånden er der mange firmaer, som udbyder de elektroniske hjælpemidler og Hjælpemiddelinstitutet har etableret en database over de forskellige produkter og udgivet en bog "Tryghedsalarmer og sikringsudstyr" og "Hjælpemidler til mennesker med demens. De kan anbefales, men kræver dog en vis teknisk forståelse.

Servicestyrelsen har i 2007 udgivet en omfattende vejledning om alarm- og pejlesystemer stillet til kommunerne. Vejledningen kom til på initiativ af Ældre Sagen, Hjælpemiddelinstitutet, LederForum og Center for viden om aldring.

Servicestyrelsens vejledning er udmærket, men der er fortsat brug for enkel og let information om produkterne, så også pårørende og fagfolk uden teknisk sans kan få indsigt i dem og træffe beslutning om at anskaffe dem. Den vil uden tvivl medvirke til at flere kommuner og private anskaffer dem.

Ældre Sagen • Nørregade 49 • 1165 København K
Tlf.: 33 96 86 86 • Fax 33 96 86 87 • www.aeldresagen.dk
Gavebeløb til Ældre Sagen kan fratækkes efter gældende skatteregler • Giro 450-5050
Protector: Hendes Majestæt Dronning Margrethe II

De tre systemer

Grundlæggende kan samtlige produkter deles op i disse tre systemer, som kan noget forskelligt:

- Brikker med chips (boligen og omkring denne)
- Lokaliseringssystemer med GPS (virker overalt, hvor der er mobiltelefondekning)
- Sporing via mobiltelefon (Ikke så nøjagtig som GPS)

Brikker med chips

Brikker med chips kan sys ind i den dementes frakke, trøje eller taske. Brikken udløser et signal, når den demente passerer en positionsmelder i en dørmåtte eller ophængt udenfor, f.eks. i en havelåge, træ eller en busk. Systemet kan varske pårørende og naboer.

Via et ukompliceret trådløst system går der besked til personalet, hvis den demente forlader boligen og vandrer ud. Nogle brikker indeholder en identifikationskode, så man på større institutioner kan se, hvem det er.

Nogle firmaer har en bemandet vagtcentral, som tager mod beskeden, andre en ubemandet. I begge tilfælde går beskeden til en bestemt vagthavende eller pårørende. Træffes denne person ikke, går beskeden videre til den næste i rækken. Det tager sekunder. Beskeden går enten til deres mobiltelefon med et display, som er stort nok til at modtage en besked eller til en personsøger.

Brikker er gode til mennesker, som er langt henne i demensforløbet og ikke kan orientere sig i trafikken. Skal de udenfor hus eller have, bør det være i følgeskab med en rask person.

En ægtemand i Århus, hvis kone er dement, har fået et helt nyt liv med dette system. Nu kan han gå i haven eller i byen og straks få at vide, hvis hans kone forlader deres hus. Så går han hende i møde stille og roligt. Før var hans liv som en fangevogters, siger han - surt og trist. Ikke mindst for hans kone.

Der kan *ikke* kobles GPS på brikker. Det kræver strøm - ligesom på en mobiltelefon.

Lokaliseringssystemer

En tryghedsalarm med GPS gør det muligt for personale og pårørende at indhente eksakt information om den forsvundnes position. Oplysningerne hentes fra GPS satellitterne og videregives til de pårørende via mobiltelefonnettet. Disse særlige mobiltelefoner kan f. eks. fastgøres i et bælte eller en rem henover brystet.

Vender demente ikke tilbage f. eks. på et forud bestemt tidspunkt, kan de søges fra en vagtcentral, eller fra en almindelig mobiltelefon med SMS funktion. Man sender en SMS med et password til tryghedsalarmen som automatisk svarer med positionen i klart sprog, eksempel: ""Gerda Jensen, 161 m sydvest for Esbjergvej 523, Holsted"". Oplysning om positionen kan også ses på en særlig internetside ved afgivelse af det et password.

Sporing via mobiltelefon

En almindelig mobiltelefon kan også spores, som vi har hørt i dagspressen i forbindelse med Thorsen sagen. Denne sporing er dog ikke helt så præcis som de GPS baserede. Søgningen skal rekvireres hos det pågældende teleselskab. Der er dog projekter i gang omkring denne søgeteknik, så man om få år kan se/få oplyst hvor vennerne befinder sig. Denne service kræver dog et særligt abonnement og accept af brugerne

For nogen tid siden forsvandt en gammel mand på isen en vinternat. Han bar en tændt mobiltelefon. Der kom snestorm, og han blev reddet, fordi politihelikopteren med få meters nøjagtighed kunne se, hvor han befandt sig.

De gode kommuner

Før Århus Kommune indførte brikker i skoene hos vandrende demente, var der over 200 anmeldelser om året til politiet af forsvundne demente - ofte gengangere. Siden er tallet gået støt nedad.

I Odense har Kommunen udstyret vandrende demente på flere af kommunens plejecentre med en mobiltelefon med satellitovervågning - GPS - siddende i et bælte eller en sele tværs over brystet. De bliver fundet via satellit, når de ikke vender hjem til normal tid. Ordningen administreres af det lokale beredskabscenter.

Københavns Kommune har også indført GPS -systemet på plejehjemmet Slottet i De Gamles By. Her i form af en lille tacker - en sender - som den demente bærer i sit bælte. Bliver personalet bekymret for den demente sender de en sms fra en ganske almindelig mobiltelefon til GPS-udbyderens telefonnummer. 45 sekunder efter kommer besked tilbage om, hvor den demente befinder sig.

Også Frederiksberg Kommune vil bruge GPS-udstyr til at finde demente med vandringstendens.

Hvorfor så få?

Under halvdelen af danske plejehjem har installeret et af de tre systemer. Hvorfor?

I mange kommuner tænkes demenssikring stadig ikke ind i nybyggeri af ældre- og plejeboliger. Kommunerne satser på traditionelle kaldeanlæg, til trods for, at det eneste rigtige er at tænke demenssikring ind fra starten.

Er det frygt overvågningssamfundet, manglende viden om de nye muligheder og stramme lovrer, der virker uheldigt sammen?

Det er Ældre Sagens opfattelse, at teknologien er til for at hjælpe demente, der vandrer uden at kunne finde tilbage, så de ikke kommer til skade eller dør. Samt give pårørende og personale en tryghed og sikkerhed for, at der ikke sker ulykker.

Det er ikke Big Brother, det er snarere Big Mother.

Hvad siger loven?

Den 1. juli 2003 blev socialserviceloven ændret, så kommunerne i medfør af § 125 selvstændigt kan træffe beslutning om for en afgrænset periode, at udstyre et dement menneske med et alarm- eller pejlesystem, "når der er risiko for at denne ved at forlade boligen udsætter sig selv eller andre for at lide personskade og forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko". Risikoen skal dokumenteres og den må ikke være ubetydelig. Samtidig skal der ske en vurdering af, om den pågældende er i stand til at klare sig uden for boenheden.

Er lovens betingelser for stramme?

Det er Ældre Sagens opfattelse, at betingelserne i socialservicelovens § 125 om, at der skal være *en (dokumenteret) risiko*, og at foranstaltningen skal være *påkrævet (nødvendig)* samt, at hjælpemidlet kun bevilges for *en afgrænset periode* er med til at begrænse brugen af de nye hjælpemidler.

Vi mener, at lovteksten bør lempes: kommunerne bør, uden at skulle dokumentere risiko og nødvendighed, kunne udstyre hjemmeplejen og plejecentrenes vandrende demente med en brik med en chip med en identifikationskode. Den bør efter vores opfattelse bevilges uden tidsbegrænsning.

Det vil være en god sikring af demente, der er så langt henne i sygdomsforløbet, at de ikke længere er trafiksikre. Pårørende og personale vil i tide have mulighed for at komme dem i møde og forhindre, at de udsætter sig selv eller andre for at lide personskade.

En vandrebric med identifikationskode er et enkelt, billigt og godt hjælpemiddel. Det sparer liv, helbred og bekymringer hos både personale og pårørende.

Med venlig hilsen

Bjarne Hastrup
Adm. direktør

Kopi til Folketingets Socialudvalg og Boligudvalg samt
Kommunernes Landsforening, Socialudvalget.